

hvad Kommunen udreder for hvert Barn, der gaar i Friskolen. Dette er ikke ganske retfærdigt eller billigt; thi derved tvinges jo de ubemidlede Forældre, som ikke have Naad til at lade deres Børn nyde den Undervisning, der gives i Realskolerne, fordi de ikke kunne udrede de fastsatte Skolepenge, uagtet disse ere smaa, til gjennem deres Skatter dog at yde Bidrag ogsaa til den bedre Undervisning, som de mere bemidlede Forældres Børn erholve i Realskolen. Det er vistnok ikke billigt. Dette vilde jo nu kunne forandres ved at Aligten til at opretholde Realskoler salde bort samtidig med, at Friskoleundervisningen udvides betydeligt, og navnlig gjøres til Heldagsundervisning i øverste eller bedre de 2 øverste Klasser. Kommunens Budget kan tillige lettes ligeoverfor Realskoler derved, at Realskolen ikke modtager Børn undtagen i en noget ældre Alder end den, hvori de skulle modtages i Friskolen.

Og endelig kunde Byrden lettes derved, at der i større Udstrækning endnu tillades Ansættelse af Lærere, som meget vel kunne overtage Undervisningen af alle Børn under 10 Aars Alderen, samt derved at der indrettes Puge-Skoler, hvori de ganske smaa Børn undervises ved Lærelære eller Lærere. Derved vilde der i Kjøbstæderne, hvor der virkelig er en meget god Villie til at sørge for at staffe baade de Yngre og de Ældre en bedre Undervisning, ogsaa komme Gode dertil tilstede. Jeg tror altsaa, at det er fuldkommen rigtig, som det er foreslaaet i Lovforslaget, at Undervisningen bør udvides i Friskolerne. Men ved Siden deraf tror jeg, det er rigtig og nødvendigt, at man i Øvrigt giver Kommunen fuld Frihed til at ordne en endnu bedre Undervisning enten ved Realskoler eller ved at give Tilskud til private Skoler. Som Forholdene for Diebliffet ere i Kjøbstæderne, vilde de private Skoler ikke kunne trives, saalænge Skolekontingentet i Skolen er sat saa laa, som det er. Det udgjør sjældent mere for et Barn end 12—14 eller 16 Rd. aarligt. De private Skoler ere derfor i Kjøbstæderne, hvis Kommune holder Realskoler, henvisste til at undervise de alleryngste Aldersklasser af Børn. Med Hensyn til Undervisningstiden i Friskolerne tror jeg rigtignok, at der var god Grund til at gaa noget videre end foreslaaet i Lovforslaget. Jeg tror, at der ikke burde gives de ældre Børn en tarveligere Undervisningstid end 4 Timer daglig foruden den Tid, der anvendes til Haandgjerning eller Legemsøvelser, og at der ikke burde gives de yngre Klasser mindre end 3 Timer daglig foruden de 4 Timer, der anvendes til Legemsøvelser og Haandgjerning. Hvad Legemsøvelser angaar, skulde jeg antage, at det mindste Timetal, der maatte sættes dertil, skulde være 3 om Ugen for alle Klasser. Hvorvidt det vil være muligt at opretholde Skoletvungen længere end til det 14de Aar, anser jeg for meget tvivlsomt. Jeg tror, at man maa nøies med en

tvungen Skolegang til det 14de Aar, fordi det vilde komme i stor Strid med Forældrenes Trang til i denne Alder at benytte Børnene til deres Øhverd, naar man vilde udstrække Tvungen til det 15de Aar. Men for Øvrigt vil, der jo i alt Fald i Kjøbstæderne, saasnart Kvinden dertil kan blive noget større, ved denne Reform mere og mere blive dannet Aftenskoler og andre Forskættelses-skoler, hvor alle de Forældre, der paa nogen Maade kunne affe deres Børns Arbejde, vilde kunne lade dem undervise. Jeg er meget enig med den sidste Læser i, hvad han udtalte om Religionsundervisningen i Skolerne. Jeg anser det for at være meget lidet ønskeligt, at Religionsundervisningen tages bort fra Skolerne. Jeg synes, at man skulde ikke blot vel vogte sig for at tage Bibelhistorien, men ogsaa Troslærdommene bort fra Skoleundervisningen. Barnets Sind er netop i den tidligste Alder et godt Sted, hvor den gode Sæd kan slaae dybe Rodder og vroe. Hvad Lærerne angaar, skulde jeg tro, at den Trang, der for Diebliffet er til Stede, egentlig gaar mest ud paa at kunne blive af med Lærere i visse Tilfælde. Det er saaledes, som Forholdene for Tiden ere, ikke muligt for Kommunerne, selv om de ere nok saa misfornøiede med en Lærer, at blive af med ham. Det vilde være ønskeligt, at Lærerne blev delte i forskellige Klasser, og at i alt Fald de yngste Lærere kunne ansættes paa Opfigelse. Med Hensyn til Valget af Lærere maa jeg tilstaa, at jeg er noget i Tvivl om, hvorledes man skal komme til en hensigtsmæssig Ansættelsesmaade. Den nuværende er ikke hensigtsmæssig; thi det gaar, som det ofte er sagt, saaledes, at hverken Kommunen eller Skoledirektionen egentlig faae den Lærer, som de helst ville have. At lægge Ansættelsen alene i Kommunerne Haand, vilde maaske kunne være betænkeligt, men dog vilde jeg anse det for bedre at lade Sogneraadene og Byraadene frit vælge, end at gaa ind paa et Valg af Lærerne gjennem en Valgforsamling af Familiefædrene. Det forekommer mig dog virkelig ikke, at den Slags Ansættelser ere skiftede til at ske ved Valg af store Forsamlinger, i hvilke egentlig Ingen har noget Ansvar for Valget. Jeg tror, at Familiefædrene i den Henseende staa sig bedst ved at lade deres Repræsentationer, By- og Sogneraadene, bære Ansvar for saadanne Ansættelser. Men jeg skal ikke udtale nogen bestemt Mening om, paa hvilken Maade Lærerne rettest bør kaldes, og nogen Forskel bør der vist i denne Henseende være mellem By- og Sognekommunerne; men jeg skal alene ytre, at jeg vilde anse det uheldigt, om Lærerne skulde ansættes ved Valg af samtlige Familiefædre i en Kommune.

Hvad Skoleinspektørerne angaar, er jeg meget i Tvivl om, hvorvidt det vil være hensigtsmæssigt at lade Tilsynet ved Skolerne overgaa til Sogneraadene. Jeg beklager, at man i det Hele stadig mere og mere have fjernet Præsterens Virksomhed